

Sprawozdanie z działalności Instytutu Historii PAN w 2023 r.

W Instytucie Historii PAN prowadzonych było w 2023 r. 9 głównych kierunków badań:

1. Kultura polityczna i mechanizmy władzy:

- a) Historia polityczna wczesnego średniowiecza (Zakład Studiów Średniowiecznych);
- b) Monarchia wczesnopiastowska (Zakład Studiów Średniowiecznych);
- c) Liturgia polityczna w średniowieczu (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- d) Dzieje unii polsko-litewskiej (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- e) Elity polityczne Rzeczypospolitej XVI–XVII wieku (Zakład Studiów Nowożytnych);
- f) Prowincjonalne elity polityczne Wielkiego Księstwa Litewskiego w XVIII wieku (Zakład Studiów Nowożytnych);
- g) Elity polityczne Rzeczypospolitej a zmiany sytuacji międzynarodowej w II poł. XVIII wieku (Zakład Studiów Nowożytnych);
- h) Kultura miejska Rzeczypospolitej Obojga Narodów (Zakład Studiów Nowożytnych);
- i) Nowożytna kultura ceremonialna (Zakład Dziejów Pomorza);
- j) Historia polityczna i intelektualna Kościoła grekokatolickiego w Galicji w XVIII–XIX wieku (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- k) Prasa emigracyjna i polonijna 1865–1918 (Pracownia Bibliografii Retrospektywnej);
- l) Anarchizm początku XX wieku (Zakład Historii XX wieku);
- m) Społeczno-kulturowe dzieje faszyzmu w Polsce (1919–1939) (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- n) Kultura polityczna niepodległej Polski (Zakład Historii XX wieku; Zakład Dziejów Pomorza);
- o) Antypolskie dyskursy w Republice Weimarskiej (Zakład Historii XX wieku);
- p) Emigracja polska i rosyjska po 1939 roku (Zakład Historii XX wieku);
- q) Działalność oświatowa w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie (Zakład Historii XX wieku);
- r) Opozycja antykomunistyczna w Czechosłowacji (Zakład Badań nadziejami Polski po 1945 roku).

2. Pamięć, tożsamość, historia idei:

- a) Tożsamość barbarzyńska (Zakład Studiów Średniowiecznych);

- b) Ideały świętości w hagiografii średniowiecznej (Zakład Studiów Średniowiecznych);
- c) Piśmienność pragmatyczna i propaganda w średniowieczu (Zakład Studiów Średniowiecznych);
- d) Kaznodziejstwo średniowieczne (Zakład Studiów Średniowiecznych);
- e) Historia emocji (Zakład Studiów Średniowiecznych);
- f) Prasa jidyszowa jako medium tożsamości Żydów (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- g) Transfer pojęć we wczesnym socjalizmie (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- h) Tożsamość i pamięć Lwowa (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- i) Pamięć wojny w ego-dokumentach uczestniczek czynu niepodległościowego (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- j) Imperialna myśl rosyjska XIX i XX wieku (Zakład Historii XX wieku);
- k) Słownik pojęć społeczno-politycznych w Polsce XVIII–XX wieku (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- l) Pamięć klęski w XIX wieku w ujęciu porównawczym (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- m) Konflikt tożsamościowy w PRL 1956–1966 (Zakład Badań nad Dziejami Polski po 1945 roku).

3. Mobilność społeczna i prestiż:

- a) Obieg informacji w średniowieczu (Zakład Studiów Średniowiecznych);
- b) Duchowieństwo rzymskokatolickie w XVI–XVII wieku (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- c) Społeczność miast pomorskich od późnego średniowiecza po XX wiek (Zakład Dziejów Pomorza);
- d) Protopografia wczesnonowożytna (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa; Zakład Studiów Nowożytnych);
- e) Mobilność społeczna mieszczan i chłopów w Rzeczypospolitej (Zakład Studiów Nowożytnych);
- f) Historia społeczności żydowskich w Wielkim Księstwie Litewskim w XVII–XVIII wieku (Zakład Studiów Nowożytnych);
- g) Kolonialni mieszkańcy Brazylii i Afryki Zachodniej (1640–1822) (Zakład Atlasu Historycznego);

- h) Własność ziemska (Zakład Dziejów Pomorza; Zakład Historii XX wieku);
- i) Zesłańcy postyczniowi na Syberii (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- j) Dzieje społeczne w Małopolsce i Galicji (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- k) Relacje płci w życiu społecznym XX wieku (Zakład Historii Społecznej XIX i XX wieku);
- l) Margines społeczny w II Rzeczypospolitej (Zakład Historii Społecznej XIX i XX wieku);
- m) Historia społeczna nauki w XX wieku (Zakład Historii Społecznej XIX i XX wieku; Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- n) Wilno w okresie międzywojennym (Zakład Historii Społecznej XIX i XX wieku);
- o) Codzienność konspiracji w czasie II wojny światowej (Zakład Historii XX wieku);
- p) Studia nad codziennością PRL (Zakład Badań nadziejami Polski po 1945 roku);
- q) Animal history (Zakład Badań nadziejami Polski po 1945 roku);
- r) Historia sportu (Zakład Badań nadziejami Polski po 1945 roku);
- s) Zdrowie i choroba po 1945 roku (Zakład Badań nadziejami Polski po 1945 roku);
- t) Historia motoryzacji (Zakład Badań nadziejami Polski po 1945 roku);
- u) Historia społeczna Ludowego Wojska Polskiego (Zakład Badań nadziejami Polski po 1945 roku);
- v) Historia brudu w PRL (Zakład Badań nadziejami Polski po 1945 roku);
- w) Studia nad filmowym wizerunkiem PRL (Zakład Badań nadziejami Polski po 1945 roku).

4. Historia dyplomacji:

- a) Korespondencja dyplomatyczna w czasach stanisławowskich (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- b) Biografie dyplomatów nowożytnych (Zakład Dziejów Pomorza);
- c) Dyplomacja europejska XVII–XVIII wieku (Zakład Studiów Nowożytnych);
- d) Austria i Austro-Węgry w polityce zagranicznej USA (Zakład Historii XX wieku);
- e) Stosunki polsko-francuskie po I wojnie światowej (Zakład Historii XX wieku);
- f) Ruch prometejski (Zakład Historii XX wieku);
- g) Polityka brytyjska w czasie II wojny światowej (Zakład Historii XX wieku).

5. Metodologia badań historycznych i historia historiografii:

- a) Metodologia badań źródłoznawczych (Zakład Studiów Średniowiecznych);
- b) Dokument urzędowy jako źródło historyczne (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);

- c) Źródłoznawstwo cyfrowe (Zakład Atlasu Historycznego);
- d) Współczesna historiografia społeczeństw przednowoczesnych (Zakład Studiów Nowożytnych);
- e) Historiografia upadku Rzeczypospolitej Obojga Narodów (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- f) Biografie historyków XX wieku (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- g) Zwroty krytyczne w historiografiach Europy Środkowo-Wschodniej (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- h) Polska historiografia Wielkiego Księstwa Litewskiego okresu międzywojennego (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- i) Historiografia Gdańska i Pomorza po 1945 r. (Zakład Dziejów Pomorza).

6. Świat Słowian:

- a) Granice Słowiańszczyzny wschodniej i zachodniej w średniowieczu (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- b) Environmental studies (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa).

7. Dokumentacja. Edycje źródłowe:

- a) Średniowieczne polonika w zbiorach rosyjskich (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- b) Metryka litewska (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- c) Edycje dokumentów z I. poł. XVII wieku (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- d) Dokumenty sejmikowe (Zakład Dziejów Pomorza, Zakład Studiów Nowożytnych);
- e) Ego-dokumenty społeczności ewangelickich XVII–XIX wieku (Zakład Studiów Nowożytnych);
- f) Lustracje (Zakład Dziejów Pomorza);
- g) Listy i gazety pisane w XVIII wieku (Zakład Dziejów Pomorza);
- h) Herbarz szlachty polsko-inflanckiej (Zakład Dziejów Pomorza);
- i) Słownik historyczno-geograficzny Inflant Polskich do 1772 roku (Zakład Dziejów Pomorza);
- j) Korespondencja i pamiętniki ziemian w XX wieku (Zakład Dziejów Pomorza);
- k) Pamiętniki chłopów z czasów Wielkiej Wojny (Zakład Historii XX wieku);
- l) Biografistyka kobiet-uczestniczek walk o niepodległość (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);

- m) Protokoły Rady Ministrów RP 1918–1923 (Zakład Historii XX wieku);
- n) Dokumenty dot. stosunków polsko-litewskich w dobie międzywojennej (Zakład Historii XX wieku);
- o) Bibliografia historii Polski XIX i XX wieku (Zakład Bibliografii);
- p) Bibliografia historii Polski (bieżąca) (Zakład Bibliografii);
- q) Bibliografia historii Kujaw (Zakład Dziejów Pomorza);
- r) Zeszyty Polskiego Słownika Biograficznego od nr 218 do nr 229, przygotowanie kolejnych (Zakład Polskiego Słownika Biograficznego);
- s) Lista haseł do zasadniczej i planowanej II serii Polskiego Słownika Biograficznego (Zakład Polskiego Słownika Biograficznego);
- t) Cyfrowe edycje map (Zakład Atlasu Historycznego);
- u) Edytorstwo źródeł kartograficznych (Zakład Atlasu Historycznego).

8. Geografia historyczna:

- a) System stałych identyfikatorów dla danych i zjawisk historycznych (Zakład Atlasu Historycznego);
- b) Słownik historyczno-geograficzny ziem polskich (Zakład Słownika Historyczno-Geograficznego Ziem Polskich w Średniowieczu);
- c) Atlas historyczny Rzeczypospolitej. Ruś Czerwona w drugiej połowie XVI wieku (Zakład Atlasu Historycznego).
- d) Terytorializacja i organizacja przestrzeni na ziemiach polskich do 1939 roku (Zakład Atlasu Historycznego).

9. Syntezy i parasyntezy historyczne:

- a) Historia Gdańska (Zakład Dziejów Pomorza);
- b) Historia Karpat (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- c) Historia ziemiaństwa w XIX i XX wieku (Zakład Historii XX wieku);
- d) Historia rodzin luterańskich w Królestwie Polskim w XIX wieku (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- e) Historia Brytyjskiego i Zagranicznego Towarzystwa Biblijnego w Polsce (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- f) Historia polskiego środowiska lekarskiego (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- g) Synteza historii Polski wieków XIX i XX (Zakład Historii XX wieku);
- h) Rok 1920 na Pomorzu (Zakład Dziejów Pomorza);

i) Dzieje polskiej Marynarki Wojennej podczas II wojny światowej (Zakład Historii XX wieku).

W roku 2023 realizowaliśmy badania korzystając ze środków pochodzących z różnych strumieni finansowania.

1. Podstawowym źródłem finansowania była subwencja z MEiN służąca utrzymaniu potencjału badawczego.
2. Badania finansowane były też ze środków Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki. W ramach modułu badawczego uwzględniającego projekty o fundamentalnym znaczeniu dla dziedzictwa i kultury narodowej (Dziedzictwo oraz Fundamenty) realizowaliśmy **15** tematów. Natomiast moduł upowszechniający wyniki polskich badań humanistycznych (Uniwersalia) daje nam możliwość tłumaczenia i upowszechniania na rynkach zagranicznych prac wcześniej opublikowanych w języku polskim (**4** projekty).
3. Kolejnym źródłem finansowania indywidualnych i zbiorowych projektów badawczych są środki przyznawane w procedurze konkursowej przez Narodowe Centrum Nauki. W roku 2023 realizowanych było **25** projektów.
4. W roku 2019 rozpoczęto finansowanie projektów z Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej. NAWA wspiera wymianę akademicką i współpracę międzynarodową w celu wzmocnienia potencjału polskiej nauki i szkolnictwa wyższego. W 2023 r. realizowaliśmy **3** takie projekty.
5. Korzystając ze środków w ramach innych konkursów MEiN realizowaliśmy w 2023 r.: **2** projekty w ramach konkursu Społeczna Odpowiedzialność Nauki, **4** projekty w ramach programu Doskonała nauka – Wsparcie monografii naukowych, **1** projekt w ramach programu Doskonała nauka II – Wsparcie konferencji oraz **4** projekty w ramach programu Nauka dla Społeczeństwa.
6. W roku 2023 ukończyliśmy **1** dwuletnie zadanie zlecone przez Ministra Edukacji i Nauki, zrealizowane przez Varsavianistyczny Zespół Badawczy i rozpoczęliśmy **2**

kolejne zadania zlecone, które przez kilka lat będzie wykonywał Zakład Historii XX wieku.

7. W ubiegłym roku realizowaliśmy także wspólnie z 16 innymi jednostkami **1** projekt w ramach Działania 4.2 „Rozwój nowoczesnej infrastruktury badawczej sektora nauki” Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020.
8. W 2023 r. ukończyliśmy **1** projekt naukowy, finansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. Był to jedyny jak dotąd projekt otrzymany z tego źródła finansowania.
9. W zeszłym roku w Instytucie prowadzono również **1** projekt naukowy pozyskany dzięki programowi stypendialnemu Polskiej Akademii Nauk pn. PASIFIC.

Cały dorobek badawczy IH PAN za miniony rok w ujęciu liczbowym przedstawia się następująco: opublikowano **472 pozycje**, w tym **52** wydawnictwa książkowe (**14** książek autorskich i współautorskich, **22** „warsztatowe”, **10** redagowanych i współredagowanych oraz **6** popularno-naukowych), a także **69** artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach zamieszczonych w wykazie czasopism.

Powszechne jest prezentowanie dorobku naukowego w postaci publikacji internetowych.

I

Wybrane wyniki działalności naukowej

Prace zespołów zajmujących się pracami o charakterze warsztatowym i naukowo-dokumentacyjnym w 2023 r. finansowane były ze środków subwencji oraz ze środków Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki (poza pracami Atlasu Historycznego). Od 2022 r. mamy wsparcie finansowe w realizacji prac warsztatowych ze środków ministerstwa w ramach nowego programu ministerialnego Nauka dla Społeczeństwa.

W ramach finansowania ze środków programów NPRH i NdS realizowaliśmy następujące projekty:

- W Zakładzie Słownika Historyczno-geograficznego Ziemi Polskich w średniowieczu:

„Słownik historyczno-geograficzny ziem polskich w średniowieczu – nowe perspektywy”. Jest to kontynuacja projektu, który zakończyliśmy w październiku 2021. Nowy projekt rozpoczął się w 2022 r. i jest przewidziany na 5 lat. Wynikiem prac będzie przygotowanie kolejnych zeszytów Słownika poznańskiego, krakowskiego, czerskiego i podlaskiego. W ramach projektu NPRH w krakowskim zespole Zakładu trwają prace nad modelem automatycznego tagowania słownika.

- W Zakładzie Atlasu Historycznego:

Po zakończeniu projektu realizowanego w ramach NPRH Zakład od 2022 r. pracuje nad dwuletnim projektem pt.: **„Mapa dla narodu. Cyfrowa edycja „Karty Dawnej Polski” Wojciecha Chrzanowskiego**”, finansowanym ze środków ministerstwa w ramach nowego programu ministerialnego Nauka dla Społeczeństwa. W 2023 r. treść mapy, która obejmuje swym zasięgiem przedrozbiorową Rzeczpospolitą, została zindeksowana i wprowadzona do bazy danych, czego efektem jest 156 117 rekordów, z których 137 831 to toponimy. Opracowana została także wstępna wersja geoportalu oraz przetestowana metoda harmonizacji danych. Trwały prace nad artykułem dotyczącym mapy Chrzanowskiego oraz przygotowania warsztatów i scenariuszy lekcji.

- W Pracowni Bibliografii Retrospektywnej XIX i XX wieku:

Od grudnia 2018 r. Pracownia realizuje w ramach NPRH projekt pt. **„Opracowanie i wydanie Bibliografii historii Polski XIX i XX wieku. T. III: 1865-1918. Czasopisma, jednodniówki, kalendarze. Wol. 4: Emigracja i Polonia”.** Aktualnie w kartotece (stan na 18.01.2024) znajdują się 732 czasopisma, 28 jednodniówek, 93 kalendarze i 241 opisów literatury przedmiotu (liczby te mogą się jeszcze nieznacznie zmienić). W 2023 r. zweryfikowano i usunięto 68 tytułów, błędnie odnotowanych w starszych bibliografiach jako wychodzące w latach 1865-1918. Obecnie w programie wspomagającym opracowanie bibliografii znajduje się 1079 rekordów (z czego 241 to literatura przedmiotu). Można szacować, że w wersji końcowej przygotowywany wolumin będzie liczył ok. 1100 pozycji. Planowane zakończenie projektu – w lipcu 2024 r. Grant częściowo finansowany z NPRH.

W lipcu 2024 r. przewidziane jest też zakończenie dwuletniego grantu pt. **„Słownik dziennikarzy, wydawców i drukarzy emigracyjnych i polonijnych w l. 1865-1918. Oprac. wstępne”** (program Nauka dla Społeczeństwa). Projekt ten wspomaga prace zespołu.

- W Pracowni Bibliografii Bieżącej:

Od grudnia 2018 realizowany jest projekt **„Dokumentacja dorobku historiografii w**

zakresie historii Polski – baza danych". W 2023 r. została wykonana korekta rocznika „Bibliografia historii polskiej za rok 2020”, który udostępniono w formacie pdf w Repozytorium Cyfrowym Instytutów Naukowych. Wygenerowany został z bazy rocznik „Bibliografia historii polskiej za rok 2021” i rozpoczęto sprawdzanie zasadności przydzielenia pozycji do poszczególnych działów bibliografii.

Bazę Bibliografii historii polskiej upubliczniono w otwartym dostępie. Jest ona opracowywana w programie SOWA w formacie MARC 21, obejmuje pozycje roczników od 1990 r. i jest na bieżąco aktualizowana. Istotną nowością, wprowadzoną od rejestracji publikacji za rok 2021, jest umieszczanie opisów artykułów z prac zbiorowych jako osobnych rekordów, z własną klasyfikacją do odpowiednich działów bibliografii i odpowiednimi deskryptorami. Planowane zakończenie projektu – w lipcu 2024 r. Grant częściowo finansowany z NPRH.

Od 2022 r prace zespołu są też wspomagane przez dwuletni projekt pt. **„Utworzenie indeksów haseł dla potrzeb „Bibliografii historii polskiej”** realizowany ze środków ministerstwa w ramach nowego programu ministerialnego Nauka dla Społeczeństwa. Prace te również planuje się zakończyć w 2024 r.

- W Zakładzie Polskiego Słownika Biograficznego:

„Badania naukowe w dziedzinie biografistyki historycznej i opracowanie ok. 1000 artykułów biograficznych do publikacji w PSB”. Projekt realizowany częściowo z NPRH. W r. 2023 skierowano do druku zeszyty 223 i 224 oraz doprowadzono do końca opracowanie zeszytu 225. Zmierzają do końca prace redakcyjne zeszytu 226 oraz zostały rozpoczęte prace nad zeszytem 227.

Od 2022 r prace zakładu PSB są też wspomagane przez dwuletni projekt pt. **„Opracowanie i udostępnienie Listy Haseł do serii uzupełniającej „Polskiego Słownika Biograficznego”** realizowany ze środków ministerstwa w ramach nowego programu ministerialnego Nauka dla Społeczeństwa. W 2023 r. w ramach tego grantu kontynuowano prace nad Listą Haseł do planowanej II serii PSB (na koniec roku mieliśmy ponad 25 tys. rekordów Listy Haseł II serii) oraz opracowano wytyczne do nowej strony internetowej PSB. Na stronie tej jest także dostępna lista haseł planowanych do II serii PSB.

Prace realizowane w zakładach i pracowniach naukowo-badawczych w większości realizowane są ze środków subwencji, chociaż finansowanie niektórych dodatkowych prac wspomagane jest z licznych, mniejszych bądź większych projektów w ramach NCN lub NPRH.

Badania z zakresu źródłoznawstwa i edytorstwa (średniowiecze i epoka nowożytna) realizowane były przez Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa pod kierunkiem **prof. dr. hab. Adriana Jusupovića**. W ramach finansowania z NPRH realizowane są granty: „Urzędnicy Wielkiego księstwa Litewskiego. Spisy: Ziemia nowogródzka i województwo nowogródzkie XV-XVIII wiek” oraz „Parlamentarzyści Wielkiego Księstwa Litewskiego 1566-1794”. Oba pod kierunkiem prof. dr. hab. Andrzeja Rachuby. W 2023 r. zakończono w zakładzie projekt „Akta sejmikowe powiatu wołkowyskiego z lat 1569-1763” otrzymany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach konkursu „Solidarni z naukowcami”. Kierował nim dr hab. prof. IH PAN Andrei Matsuk.

Badania mediewistyczne realizowane były przez Zakład Studiów Średniowiecznych pod kierunkiem prof. dr. hab. Zbigniewa Dalewskiego. Dotyczą one całego okresu średniowiecza i podejmują bardzo zróżnicowaną problematykę: kształtowanie się tożsamości etnicznych we wczesnym średniowieczu; ideologia i praktyka władzy we wcześniejszym średniowieczu; hagiografia, kult świętych i religijność we wczesnym średniowieczu; kaznodziejstwo i życie religijne w późnym średniowieczu, tradycje historiograficzne pełnego średniowiecza oraz temat najnowszy: seksualność w średniowiecznej Polsce. W 2023 r. badania te były kontynuacją studiów prowadzonych w ostatnich latach. W większości przypadków stanowiły one fragment szerzej zakrojonych przedsięwzięć, które powinny zostać ukończone w najbliższych latach. Stąd też nie zaowocowały one jeszcze w tym roku publikacją czy też przyjęciem do druku większego monograficznego opracowania czy zbioru studiów.

Badania dziejów nowożytnych prowadzone były pod kierunkiem prof. dr. hab. Wojciecha Kriegseisena. W 2023 r. koncentrowały się wokół dziejów kultury politycznej Rzeczypospolitej szlacheckiej XVII i XVIII w., różnych aspektów relacji Rzeczypospolitej z zagranicą, spraw mniejszości wyznaniowych w zdominowanym przez katolicyzm państwie polsko-litewskim a także wokół idei tacytyzmu w Europie i jego recepcji w Rzeczypospolitej XVII w.

Tematy te podejmowano w obrębie paru projektów badawczych, przyznanych w ramach różnych programów, zwłaszcza programu Narodowego Centrum Nauki. Zaowocowało to licznymi artykułami naukowymi w czasopismach i monografiach zbiorowych oraz opublikowaniem siedmiu pozycji książkowych, z których na uwagę zasługują tu dwie monografie autorskie: D. Dukwicz, *Na drodze do pierwszego rozbioru. Rosja i Prusy wobec*

Rzeczypospolitej w latach 1768-1771 [z datą 2022 r.] oraz E. Opaliński, *Konfederacja warszawska 1573 roku*. Ciekawą pozycją wśród książek było też wydawnictwo źródłowe: *Hugo Grotius, Annals of the War in the Low Countries*. Edition, Translation, and Introduction Jan Waszink.

Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji pod kierunkiem prof. dr. hab. Macieja Janowskiego prowadził studia nad historią idei XIX-XX w. W 2023 r. badania przebiegały wielotorowo. Do wspólnych prac angażujących większość pracowników zakładu należą trzy projekty badawcze. Z tego dwa, które prowadzi dr hab. Adam Kożuchowski, otrzymano w ramach subwencji z NCN. Są to projekty pn. „**Polskie pojęcia społeczno-polityczne XIX i XX wieku**” oraz „**Jakiej historii Polacy potrzebują. Dziesięć debat o historii Polski**”. Dzięki programowi NPRH kontynuowano także kierowany przez dr. hab. Mariusza Kulika wspólny grant pt. „**Polscy zesłańcy postyczniowi na Syberii – interaktywny słownik biograficzny**”.

Realizowane są również projekty indywidualne.

Zakład nie opublikował w minionym roku nowych książek. Ukazała się angielska wersja pracy Macieja Górnego i Włodzimierza Borodzieja *Nasza Wojna*, wydana przez Cambridge University Press pt. *Forgotten Wars: Central and Eastern Europe, 1912-1916*. Wydano też pod redakcją Aleksandra Łupienki tom zbiorowy pt. *Juliusz Bursche – myśli, działalność i dziedzictwo*. Artykułów naukowych ukazało się wiele. Najwięcej publikowali w ubiegłym roku Maciej Górny i Piotr Kuligowski.

Studia nad historią społeczną XIX i XX w. prowadzone były przez zakład kierowany przez prof. dr. hab. Włodzimierza Mędrzeckiego. W roku 2023 realizowano projekty naukowe w ramach perspektywicznych i rocznych planów naukowych IH PAN. Z punktu widzenia interesów Instytutu szczególne znaczenie miały w tym roku dokonania dr Natalii Jarskiej, która realizując badania w ramach planu naukowego IH PAN złożyła wniosek habilitacyjny w oparciu o zespół tekstów naukowych podejmujących problem: „Kobiety i mężczyźni w małżeństwie w Polsce 1945-1989”.

Równolegle do realizacji zadań planowych członkowie pracowni pozostają zaangażowani w zespołowe krajowe i międzynarodowe inicjatywy naukowo-badawcze. Dr N. Jarska zakończyła udział w międzynarodowym projekcie poświęconym kobietom-ekspertom w Europie Środkowej w okresie komunizmu, koordynowanym przez Uniwersytet Karola w Pradze.

Studia nad historią Europy Wschodniej XIX-XX w. prowadziła Pracownia Historii Europy Wschodniej i Studiów nad Imperiami XIX i XX wieku pod kierunkiem prof. dr. hab. Andrzeja Nowaka. Najistotniejszym elementem działań pracowni w 2023 r. były rozpoczęte z wielkim rozmachem prace nad pięcioletnim zadaniem zleconym przez MEiN pt. **„Oblicza i metamorfozy imperiów rosyjskich (333 lata: 1689-2022). Realizacja badań naukowych w ramach Zespołu do badań porównawczych nad imperializmem rosyjskim”**. W ramach tego projektu, którym kieruje prof. dr hab. Andrzej Nowak, udało się przygotować i przeprowadzić dwie duże konferencje międzynarodowe z udziałem referentów z najpoważniejszych zagranicznych ośrodków badawczych (łącznie z 13 krajów). Ranga naukowa przedstawionych tekstów (blisko 50 referatów) i powaga akademicka ich autorek i autorów pozwalają mówić o istotnym znaczeniu konferencji dla światowych studiów nad formami imperializmu rosyjskiego. Widoczna jest też waga naukowa projektu dla Instytutu jako jednego z centrów światowych studiów porównawczych nad imperiami.

Efektami prac badawczych są także monografie: A. Nowak, *Powrót „imperium zła”*. *Ideologie współczesnej Rosji, ich twórcy i krytycy*; J. Gierowska Kałaur, *Józef Piłsudski wobec kwestii białoruskiej (1918-1920)*. Znaczenie popularyzatorskie może mieć wydanie w języku niemieckim pięciu tomów *Dziejów Polski* prof. A. Nowaka pt. *Die Geschichte Polens*, Band I-V i rozesłanie ich do bibliotek oraz instytucji naukowych w krajach niemieckojęzycznych.

Pracownia kierowana przez prof. dr. hab. Marka Kornata prowadziła badania nad dziejami dyplomacji i systemów totalitarnych XX w. W 2023 r. zakończono projekt uzyskany ze środków NPRH pt. **„Protokoły posiedzeń Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej (1918-1923). Wydawnictwo źródłowe”**, prowadzony pod kierunkiem prof. Kornata. W 2023 r. opublikowano T. 2-3, 5-7, 10-11, udostępnione w formie pdf w Repozytorium Cyfrowym Instytutów Naukowych (T. 1, 4, 8, 9 wydano w latach poprzednich). Od końca 2021 r. realizowany jest kolejny duży grant w ramach NPRH: **„Antypolskie dyskursy w Republice Weimarskiej 1918-1933”** pod kierunkiem prof. dr. hab. Grzegorza Kucharczyka. Prace badawcze w Pracowni zaowocowały także wydaniem w 2023 r. trzech monografii: M. Ney-Krwawicz, *„Karność, odwaga i ostrożność, koleżeństwo i ofiarność - to naczelne zasady”*. *Życie codzienne a służba żołnierzy – pracowników Komendy Głównej Armii Krajowej 1939-1944*; T. Kondracki, *Grupa ścigaczy Polskiej Marynarki Wojennej na wodach brytyjskich (1940-1945)*; M. Hułas, *Mechanizmy kształtowania i realizowania brytyjskiej polityki zagranicznej (1939-1945)* [z datą 2022].

Studia nad historią Polski w II poł. XX w. prowadzą pracownicy Zakładu nad Dziejami Polski po 1945 r. pod kierunkiem prof. dr. hab. Dariusza Jarosza. W 2023 r. pracownicy zakładu koncentrowali się na badaniach własnych, finansowanych ze środków statutowych i źródeł zewnętrznych. Szczególnie obiecujące były pionierskie nie tylko na gruncie polskim, ale również europejskim badania dr hab. prof. IH PAN Eweliny Szpak w ramach zakończonego w 2023 r. projektu NCN pt. „**Spoleczno-kulturowa historia raka w Polsce po 1945 r. Instytucje - miejsca – ludzie**”. Ponadto dr Patryk Wasiak kierował rozpoczętym w 2021 r. projektem badawczym finansowanym przez NCN pn. „**Kultura amatorskiego pisanie programów na komputery domowe w latach 80. w kontekście kapitalizmu kognitywnego**”.

Zdecydowana większość publikacji autorstwa pracowników Zakładu została opublikowana w czasopiśmie i innych wydawnictwach naukowych wysoko punktowanych w odpowiednich rankingach ministerialnych, tak w języku polskim jak też angielskim.

Studia nad dziejami Pomorza realizowane są w dwóch pracowniach Zakładu Dziejów Pomorza: Pracowni Historii Pomorza i Krajów Bałtyckich, kierowanej przez dr. hab. prof. IH PAN Przemysław Olstowski oraz Pracowni Historii Gdańska i Dziejów Morskich Polski, kierowanej przez prof. dr. hab. Edmunda Kizika.

W **Pracowni Historii Pomorza i Krajów Bałtyckich** realizowane były prace typu słownikowego i dokumentacyjnego a także prace o charakterze monograficznym.

W 2023 r. ukazały się: *Akta sejmikowe województwa bełskiego. Lata 1656-1695*. Wyd. Andrzej Kamieński, Michał Zwierzykowski, Robert Kołodziej [z datą 2022]; *Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego. Lata 1632-1655*. Wyd. Igor Kraszewski, Michał Zwierzykowski, Robert Kołodziej, Andrzej Kamieński [z datą 2022]. Obie publikacje są efektem projektu edytorskiego NPRH, prowadzonego pod kierunkiem dr. hab. prof. IH PAN Andrzeja Kamieńskiego we współpracy z badaczami z innych ośrodków naukowych.

Do podstawowych zadań **Pracowni Historii Gdańska i Dziejów Morskich Polski** należy inicjowanie oraz koordynacja prac badawczych i organizacyjnych związanych ze studiami nad dziejami Gdańska na tle historii regionu nadbałtyckiego. Dodatkowym polem statutowej działalności są dzieje Polski nad morzem. Jednak z uwagi na brak specjalistów badania z tego zakresu nie są obecnie prowadzone. Ważnym aspektem pozwalającym na

utrzymanie wysokiej aktywności organizacyjnej gdańskiej Pracowni IH PAN jest stałą współpracą zarówno z władzami Gdańska, jak i Muzeum Gdańska.

Do najważniejszych zadań gdańskiej Pracowni należą prace w ramach ramowego wieloletniego programu badawczego pt. *Historia Gdańska, t. 6. 1945-1990* (cz. 1: 1945-1970), (cz. 2: 1971-1990), jako kontynuacja cyklu *Historia Gdańska*, pod red. Edmunda Cieślaka, t. 1-5 (1978-1992).

W 2023 r. opublikowano: zbiór studiów wspomnianej serii pt. *Gdańsk 1945-1990. Materiały – Studia – Analizy*, t. 4, pod redakcją naukową Sylwii Bykowskiej; rozprawę habilitacyjną Marcina Grulkowskiego pt. *Privilegia Casimiriana. Przywileje króla Kazimierza IV Jagiellończyka dla Gdańska z okresu wojny trzynastoletniej* oraz czasopismo „Gdański Notatnik Historyczny”, t. 2.

Do najbardziej znaczących badawczych i edytorskich osiągnięć roku 2023 należy zaliczyć przede wszystkim:

- nagrodzoną Nagrodą Klio monografię Doroty Dukwicz, *Na drodze do pierwszego rozbioru. Rosja i Prusy wobec Rzeczypospolitej w latach 1768-1771*. Warszawa 2022, Instytut Historii PAN;
- wynik długoletnich badań Magdaleny Hułas, *Mechanizmy kształtowania i realizowania brytyjskiej polityki zagranicznej (1939-1945)*. *Studia*. Warszawa 2022, Instytut Historii PAN;
- zamykające serię wydawniczą (i projekt naukowy) tomy *Protokołów posiedzeń Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej 1918-1923*, współopracowane i wydane pod redakcją Marka Kornata;
- nagrodzoną Nagrodą „Przeglądu Wschodniego” pracę Andreja Matsuka, *Павятовыя соймакі ў сацыяльна-палітычным жыцці Вялікага Княства Літоўскага (1697-1764 гг.)*. Еўрапейскі Гуманітарны Універсітэт, Logvino literatūros namai, Wilno 2023;
- wynik badań prowadzonych w Varsavianistycznym Zespole Badawczym: *Album civium Civitatis Antiquae Varsoviae. Księgi przyjęć do prawa miejskiego Starej Warszawy*, cz. 2: 1701-1789, wydała Marta Kuc-Czerep, Warszawa 2023;
- pracę Marka Neya-Krwawicza, *„Karność, odwaga i ostrożność, koleżeństwo i ofiarność - to naczelné zasady”. Życie codzienne a służba żołnierzy – pracowników Komendy Głównej Armii Krajowej 1939-1944*. Warszawa 2023, Instytut Historii PAN;

Badania w zakresie varsavianistyki prowadzone były pod kierunkiem dr. hab. prof. IH

PAN Bartosza Kaliskiego w ramach międzyzakładowego zespołu, grupującego także osoby spoza IH PAN. Realizowano projekt pt. *Warszawa poprzez wieki – od jej początków po wiek XX*, finansowany ze środków zadania zleconego przez MEiN na lata 2022-2023. Zwieńczeniem tego projektu była zorganizowana przez Varsavianistyczny Zespół Badawczy międzynarodowa konferencja naukowa pn. „Skąd się bierze miasto? Procesy miastotwórcze w Warszawie od XIV do XXI wieku. Różnorodność – podobieństwa – konteksty”, którą przygotowano we współpracy z Muzeum Warszawy w dniach 23-25 października 2023 r. VZB planował wydanie edycji źródłowych (3 tomy), publikację listów urzędników Warszawy oraz zbioru studiów pod redakcją Bartosza Kaliskiego. Dotychczas ukazały się: *Album civium Civitatis Antiquae Varsoviae. Księgi przyjęć do prawa miejskiego Starej Warszawy*, cz. 2: 1701-1789, wydała Marta Kuc-Czerep, Warszawa 2023; *Testamenty mieszkańców Starej i Nowej Warszawy z XVIII wieku. Katalog*, oprac. Andrzej Karpiński, Warszawa 2023.

II

Tytuły i stopnie naukowe pracowników IH PAN **uzyskane w 2023 r.**

Profesury:

- **Małgorzata Gmurczyk-Wrońska**
- **Adrian Jusupović**

Habilitacje – główne osiągnięcie:

- **Aleksander Łupienko** – Cykl powiązanych tematycznie artykułów pt. „Studia nad przestrzenią dziewiętnastowiecznego miasta”.

Doktoraty:

- **Michał Schmidt** – Finanse miasta Lwowa w późnym średniowieczu (1404-1514).

III

Projekty badawcze realizowane w 2023 r.

1. W ramach subwencji z ministerstwa w poszczególnych zakładach i pracowniach

Zakład Polskiego Słownika Biograficznego

- Badania w dziedzinie biografistyki historycznej - opracowanie ok. 1000 artykułów biograficznych do publikacji w PSB – projekt finansowany w dużej części z subwencji (ze

wsparciem z NPRH), realizowany przez pracowników Zakładu w składzie:

prof. dr hab. Andrzej Romanowski, prof. dr hab. Stanisław Tadeusz Sroka, dr Patrycja Gąsiorowska, dr Agata Barzycka-Paździor, dr hab. Agnieszka Biedrzycka, dr Maria Czeppe, mgr Joanna Daranowska-Łukaszewska, dr Małgorzata Kamela, mgr Tomasz Latos, dr hab. prof. IH PAN Elżbieta Orman, mgr Mariusz Ryńca, mgr Ewa Szklarska, mgr Anna Wielkuk-Marianowska, dr Roman Włodek.

Pracownia Bibliografii Bieżącej

- Dokumentacja dorobku historiografii w zakresie historii Polski - baza danych – projekt finansowany w dużej części z subwencji (ze wsparciem z NPRH), realizowany przez zespół Pracowni w składzie:

prof. dr hab. Anna Gruca, dr hab. Stefan Gąsiorowski, dr Paweł Gołdyn, mgr Stanisław Jędryka, mgr Paulina Kus, mgr Katarzyna Mazur, mgr Anna Cholewa-Adamczyk

Pracownia Bibliografii Retrospektywnej XIX i XX w.

Cały zespół (dr Elżbieta Nowosielska, dr Aleksandra Bańkowska, mgr Marlena Kapica-Jezierska, mgr Katarzyna Sulej, dr Adrianna Sznapić) realizował następujące projekty:

- Gromadzenie materiałów dotyczących sprawozdań z czynności instytucji polskich działających w latach 1865-1918 na terenie trzech zaborów oraz instytucji emigracyjnych i polonijnych działających na terenie innych krajów europejskich, a także Azji i obu Ameryk –
- Opracowanie i wydanie Bibliografii historii Polski XIX i XX wieku. T. III: 1865-1918. Czasopisma, jednodniówki, kalendarze. Wol. 4: Emigracja i Polonia – projekt realizowany w dużej części z subwencji (ze wsparciem z NPRH)

Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa

- Korespondencja Stanisława Augusta z Filippo Mazzeim 1789-1790 – dr Ewa Zielińska
- Sprawa barona Karla Juliusa - Rzeczpospolita wobec zbliżenia rosyjsko-austriackiego 1780-1781 – dr Ewa Zielińska
- Akta sejmikowe województwa nowogródzkiego 1566-1648 – prof. dr hab. Andrzej Rachuba
- Metryka Litewska. Rejestry podymnego Wielkiego Księstwa Litewskiego, Województwo mińskie 1667 i 1690 r. – prof. dr hab. Andrzej Rachuba
- Stosunki Polski i Rusi od końca X w. do 1194 r. – prof. dr hab. Adrian Jusupović
- Duchowieństwo rzymskokatolickie w wiekach XVI i XVII w Wielkim Księstwie Litewskim i Koronie Polskiej oraz jego XIX-wieczne pokłosie – dr Wioletta Pawlikowska-Butterwick
- Dzieje społeczne w Małopolsce i Galicji – dr Wioletta Pawlikowska-Butterwick
- Dokument urzędowy jako źródło historyczne – dr Wioletta Pawlikowska-Butterwick

Zakład Studiów Średniowiecznych

- The Beginnings of Poland: the Polish lands between the Migration Age and Mieszko I – dr hab. prof. IH PAN Robert Kasperski
- Wymiana informacji wśród Cystersów – dr Antoni Grabowski
- Konrad I – dr Antoni Grabowski
- Kultura polityczna monarchii piastowskiej we wcześniejszym średniowieczu – prof. Zbigniew Dalewski

Zakład Słownika Historyczno-Geograficznego Ziem Polskich w Średniowieczu

- Słownik historyczno-geograficzny ziem polskich w średniowieczu – realizowany zespołowo: prof. dr hab. Tomasz Jurek, mgr Michał Bartoszek, dr Joanna Brzegowy, dr Andrzej Buczyło, dr Waldemar Bukowski, dr Paweł Dembiński, dr Tomasz Jaszczółt, dr Adam Kozak, dr Marta Piber-Zbieranowska, dr Anna Sala, dr Janusz Szyszka, dr Michał Schmidt, dr Michał Sierba, mgr Tomasz Walczak
- Duchowieństwo Poznania i diecezji poznańskiej w XV wieku w relacji do świeckich – dr

Paweł Dembiński

- Osadnictwo i własność ziemską na Rusi Czerwonej w XIV-XVI w. – dr Janusz Szyszka
- Finanse miast polskich w XIV-XV w. – dr Michał Schmidt
- Kancelaria biskupów krakowskich w latach 1455-1488. Ośrodek administracji i kultury pisma – mgr Tomasz Walczak
- Genealogie małopolskich rodzin szlacheckich w XV-XVIII wieku – dr Joanna Brzegowy
- Projekt realizowany przez pracowników zakładu pt. „Słownik historyczno-geograficzny ziem polskich w średniowieczu – nowe perspektywy” – współfinansowany z dotacji bazowej ze wsparciem z NPRH

Zakład Studiów Nowożytnych

- Żydzi w Wielkim Księstwie Litewskim w XVII w. – dr Maria Cieśla
- Prestiż imperium jako ważny czynnik w polityce Rosji w pierwszych latach panowania Katarzyny II, na przykładzie tzw. sprawy dysydenckiej – dr Dorota Dukwicz
- Early Modern Parliamentary Cultures of Poland-Lithuania and the Kingdoms of Britain and Ireland – dr Anna Kalinowska
- Obraz Rzeczypospolitej w prasie angielskiej w XVII w. – dr Anna Kalinowska
- Mobilność społeczna elity władzy w drugiej połowie XVI i w pierwszej połowie XVII stulecia – prof. Edward Opaliński
- Seksualność ludowa w dobie przedetnograficznej – dr hab. prof. IH PAN Tomasz Wiślicz-Iwańczyk
- Współczesna historiografia społeczeństw przednowoczesnych: interpretacje i metody badań – dr hab. prof. IH PAN Tomasz Wiślicz-Iwańczyk
- Doświadczenie „zwykłych ludzi” wczesnej nowożytności jako przedmiot badań historycznych – dr hab. prof. IH PAN Tomasz Wiślicz-Iwańczyk
- Badanie okoliczności umożliwiających w XVII i XVIII w. przetrwanie, w zdominowanej przez katolicyzm Rzeczypospolitej, mniejszości wyznaniowych – prof. Wojciech Krieger
- Elity intelektualne w Rzeczypospolitej - druga połowa XV w. i XVI w. – dr Anna Horeczy
- Humanizm polski i europejski w XV i XVI wieku. Wstępne rozpoznanie zasobów rękopiśmiennych – dr Anna Horeczy
- Geneza stronnictwa Stanisława Augusta na Litwie – dr Monika Jusupović

Zakład Atlasu Historycznego

- Organizacja poboru podatku łanowego w Wielkopolsce w latach 1562-1613 – mgr Michał Gochna
- Edytorstwo źródeł kartograficznych – dr Tomasz Panecki
- Badania dot. miast w okresie przedindustrialnym – dr Michał Słomski
- Cyfrowa kartografia historyczna i historia kartografii – dr Katarzyna Słomska-Przech
- Lustracje starostwa brzeskiego z 1588 r. – dr Andrzej Buczyło
- Elektroniczna edycja podlaskich rejestrów poborowych z II połowy XVI w. – mgr Jarosław Suproniuk
- Elita miejska Biecha w II poł. XVI w. – mgr Jarosław Suproniuk

Zakład Historii Społecznej XIX i XX w.

- Małżeństwo w Polsce w XX w. Przemiany porządku płci – dr Natalia Jarska
- Życie codzienne, społeczeństwo, władza w podręcznikach dla dzieci najmłodszych 1785-2022 – prof. dr hab. Anna Landau-Czajka
- Polish Experts and American Internationalists: A Prehistory of American Area Studies on Eastern Europe, 1919-1958 – dr Olga Linkiewicz
- Inteligencja polska w Drugiej Rzeczypospolitej – prof. dr hab. Włodzimierz Mędrzecki
- Funkcjonowanie małomiasteczkowego środowiska przestępców (zespoły Sądu Pokoju i Sądu Grodzkiego w Otwocku) – dr hab. prof. IH PAN Mateusz Rodak

- Rodzina robotnicza w II RP – dr hab. prof. IH PAN Katarzyna Sierakowska

Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX i XX w.

- Kultury klęski w USA i na ziemiach polskich od 1864 r. – dr hab. prof. IH PAN Maciej Górny
- Warszawska Szkoła Junkrów Piechoty 1864-1887 – dr hab. Mariusz Kulik
- Rodziny luterzańskie w Królestwie Polskim w XIX w. – dr hab. Alekander Łupienko
- Przestrzeń dziewiętnastowiecznego Lwowa – dr hab. Alekander Łupienko
- Społeczna i kulturowa historia faszyzmu w Polsce (1919-1939) – dr hab. prof. IH PAN Grzegorz Krzywiec
- „Hajnt” (1918-1939) – dr hab. prof. IH PAN Joanna Nalewajko-Kulikov
- Brytyjskie i Zagraniczne Towarzystwo Biblijne na ziemiach polskich – dr hab. prof. IH PAN Joanna Nalewajko-Kulikov
- Historiografia polska, czeska i węgierska na przełomie XIX i XX w. – prof. dr hab. Maciej Janowski
- Kultury pamięci w Europie Środkowej i Środk.-Wsch. w XIX i XX w. – dr hab. Aleksander Łupienko

Pracownia Dziejów Dyplomacji i Systemów Totalitarnych

- Polska-Francja 1917-1921. Droga do sojuszu – prof. dr hab. Małgorzata Gmurczyk-Wrońska
- Organizacja emigracji zarobkowej z ziem polskich do Francji na początku XX wieku – prof. dr hab. Małgorzata Gmurczyk-Wrońska
- British subjects or Polish citizens? Consul Frank Savery and nationality questions in reborn Poland. 1919-1922 – dr Magdalena Hułas
- Polityka personalna w „ludowym” Wojsku Polskim w latach 1945-1950 – dr hab. prof. IH PAN Tadeusz Kondracki
- Grupa Ścigaczy Polskiej Marynarki Wojennej na wodach brytyjskich (1940-1945) – dr hab. prof. IH PAN Tadeusz Kondracki
- Polska prasa w Iranie, Indiach i Afryce o młodych uchodźcach polskich z ZSRR w latach 1942-1948 – prof. dr hab. Marek Ney-Krwawicz
- Korespondenci zagraniczni prasy polskiej w dwudziestoleciu międzywojennym – dr hab. prof. IH PAN Agnieszka Cieślik
- Ruch prometejski w okresie II Rzeczypospolitej – dr Paweł Libera

Zakład Badań nadziejami Polski po 1945 roku

- O przywracaniu pamięci o postaciach, wydarzeniach i symbolach – prof. dr hab. Tomasz Szarota
- Jiři Lederer i polsko-czechosłowackie relacje polityczne i kulturalne – dr hab. prof. IH PAN Bartosz Kaliski
- Biografia Józefa Wacława Rokickiego (1894-1976) – dr hab. prof. IH PAN Krzysztof Kosiński
- Rozwój motoryzacji w Polsce w latach 1970-1989 – dr hab. prof. IH PAN Hubert Wilk
- Społeczeństwo PRL i środowisko naturalne – dr hab. prof. IH PAN Ewelina Szpak
- Historia społeczna polskiej wsi i prowincji, ze szczególnym uwzględnieniem społeczności PGR – dr hab. prof. IH PAN Ewelina Szpak

Pracownia Historii Europy Wschodniej i Studiów nad Imperiami XIX i XX w.

- Rosja wobec Rzeczypospolitej w okresie konfederacji targowickiej – dr Adam Danilczyk
- Ziemiaństwo polskie XIX-XX w. - synteza – prof. dr hab. Tadeusz Epsztein
- Raporty Straży Kresowej z Ziem południowo-wschodnich (1919-1920) – dr hab. prof. IH

PAN Joanna Gierowska-Kałużur

- Anarchobolszewizm jako nurt ideowy u zarania sowieckiej państwowości – dr Aleksander Łaniewski
- Nestor Machno w kulturze pamięci współczesnych Ukraińców – dr Aleksander Łaniewski
- Propaganda polska podczas wojny polsko-sowieckiej 1919-1920 – dr hab. Aleksandra Leinwand
- Republika vs monarchia. Stany Zjednoczone wobec Austrii, Austro-Węgier i panowania Habsburgów (1848-1919) – dr hab. prof. IH PAN Hanna Marczevska-Zagdańska
- Synteza historii Polski wieków XIX i XX na tle aktualnego dorobku i modeli interpretacyjnych w historiografii światowej – prof. dr hab. Andrzej Nowak
- Historia porównawcza imperializmu rosyjskiego w XX i XXI w. – prof. dr hab. Andrzej Nowak

Pracownia Historii Pomorza i Krajów Bałtyckich

- Materiały sejmiku województwa inflanckiego w Dyneburgu z lat 1661-1763 – prof. dr hab. Bogusław Dybaś
- Dokumenty ustrojowe i akta sejmikowe powiatu piltyńskiego w XVI-XVIII w. – prof. dr hab. Bogusław Dybaś
- Codziennosc mieszkańców Torunia na przełomie dwóch epok 1789-1839 (Wokół dziennika sukiennika Johanna Gottlieba Kadacha) – prof. dr hab. Jerzy Dygdała
- Urzędy domenalne i domenalno-rentowe w Prusach zachodnich w latach 1772-1872 – dr Janusz Dargacz
- Edycja drugiej części gazet pisanych Andrzeja Cichockiego – prof. dr hab. Jerzy Dygdała
- Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1789 – prof. dr hab. Jerzy Dygdała
- Słownik historyczno-geograficzny Inflant Polskich do 1772 r. – dr hab. prof. IH PAN Paweł Jeziorski
- Mitawa od drugiej połowy XVI do końca XVIII w. Struktura społeczna. Rola w życiu politycznym i gospodarczym Kurlandii – dr hab. prof. IH PAN Paweł Jeziorski
- Rozwój własności ziemskiej w tzw. Inflantach Polskich od schyłku średniowiecza do końca XVIII wieku – dr hab. prof. IH PAN Paweł Jeziorski
- Johan von Hoverbeck (1606-1682). Biografia – dr hab. prof. IH PAN Andrzej Kamieński
- Bibliografia Historii Kujaw za rok 2022 – dr hab. prof. IH PAN Tomasz Łaskiewicz
- Edycje źródłowe korespondencji i pamiątek ziemiańskich Pomorza i Kujaw w XX w. – dr hab. prof. IH PAN Tomasz Łaskiewicz
- Starostowie na Pomorzu w latach II Rzeczypospolitej (1920-1939) – dr hab. prof. IH PAN Przemysław Olstowski
- Rok 1920 na Pomorzu w świetle dokumentów polskich władz cywilnych i wojskowych oraz ówczesnej prasy i memuarystyki – dr hab. prof. IH PAN Przemysław Olstowski, dr hab. prof. IH PAN Tomasz Łaskiewicz

Pracownia Historii Gdańska i Dziejów Morskich

- Historia Gdańska t. 6 1945-1990 – prof. dr hab. Edmund Kizik, dr Sylwia Bykowska-Witowska, dr Zofia Maciakowska, dr Ewa Barylewska-Szymańska
- Gdańsk 1945-1960. Migracje-osadnictwo-społeczeństwo – dr Sylwia Bykowska
- Finanse Głównego Miasta Gdańska na tle innych wielkich miast pruskich w XIV - pierwszej połowie XVI wieku – dr Marcin Grulkowski
- Opis zewnętrzny i budowa ksiąg rachunkowych Loitzów – dr Marcin Grulkowski
- Projekt utworzenia banku publicznego w Gdańsku w XVII w. – dr Marcin Grulkowski
- Recesy hanzeatyczne i pruskie w Gdańsku w XIV-XV w. – dr Marcin Grulkowski
- Dom gdański i jego mieszkańcy od późnego średniowiecza do połowy XIX wieku – dr Marcin Grulkowski, dr Zofia Maciakowska, dr Ewa Szymańska

- Zmagania z naturą i działaniem człowieka o utrzymanie odpowiedniego przepływu wody w kanale Raduni w Gdańsku od późnego średniowiecza do początku XIX w. – dr Zofia Maciakowska
- Kunszt wodny w Gdańsku. Jego zasilanie oraz funkcjonowanie sieci wodociągowej w XVI i XVII w. – dr Zofia Maciakowska, dr Ewa Szymańska
- Powstanie i przekształcenia południowego pasa fortyfikacji Głównego Miasta w Gdańsku od XIV do połowy XIX w. – dr Zofia Maciakowska, dr Ewa Szymańska
- Gdańskie i pomorskie muzealnictwo i historiografia po 1945 r. – dr Ewa Szymańska, prof. dr hab. Edmund Kizik, dr Sylwia-Bykowska

2. Realizowane przez doktorantów w IH PAN

W ramach szkoły doktorskiej

W marcu 2019 r. powstała Szkoła Doktorska Anthropos. Tworzy ją 9 Instytutów PAN: Instytut Historii, Instytut Historii Nauki, Instytut Badań Literackich, Instytut Sławistyki, Instytut Sztuki, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania, Instytut Archeologii i Etnologii, Instytut Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych, Instytut Języka Polskiego. Podmiotem wiodącym jest Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla PAN.

W IH PAN realizowane są następujące tematy:

1. Paulina Chrzęszcz – Francuzi deportowani do obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau: ich działalność konspiracyjna, status i miejsce w hierarchii obozowej
2. Łukasz Mieszkowski – Smoki i wszy. Zaraza w Polsce 1918-1922
3. Oleksandr Pestrykov – Śląsk w polskiej historiografii akademickiej od lat 30. do 50. XX wieku
4. Jan Jelinowski – Jak pisać historię Czyngis-chana po persku? Tārīkh-e jahāngoshā Jovaynī'ego i jego kontekst społeczno-intelektualny
5. Michał Bartoszek – Poznaniacy na studiach uniwersyteckich w latach 1400–1520
6. Yauheni Dudkin – Przedstawiciele białoruskich mieszkańców ziem północno-wschodnich w parlamencie II Rzeczypospolitej
7. Maxim Karaliou – Narodowe rady wiejskie w BSRS na przykładzie Polaków i Łotyszy
8. Tomasz Walczak – Kancelaria biskupów krakowskich w latach 1455–1488. Ośrodek administracji i miejsce kultury pisma
9. Carolina Ferraro – Sekularyzacja Zachodu: tacytyzm od XVI do XVIII wieku
10. Zofia Żółtek – Sekularyzacja Zachodu: tacytyzm od XVI do XVIII wieku.
11. Piotr Siewak – Centralna Agencja Polska w Lozannie (1915–1919)
12. Grzegorz Kietliński – Działalność podskarbiego Jana Andrzeja Morsztyna jako przyczynek do badań nad funkcjonowaniem urzędu podskarbińskiego w Koronie w drugiej połowie XVII w.
13. Szymon Głąb – Gilberto Freyre i Germano Correia. Dwie wizje portugalskiego imperium kolonialnego na przykładzie Indii Portugalskich
14. Serhii Basov – Social and political causes of change in the national composition of deputies in the House of Representatives of the Reichsrat in 1861–1914 by the example of the Polish and Ukrainian nations in Galicia
15. Bohdan Horodnytskyi – Transfer kulturowy polsko-litewskiego systemu prawnego w Hetmanacie w latach 1648–1783

3. Realizowane w ramach konkursów Narodowego Centrum Nauki (NCN)

Lp.	Tytuł grantu	Kierownik	Wykonawcy	Czas projektu
GRANTY ZAKOŃCZONE - w roku 2023 (początek 2024)				
1.	Między Petersburgiem a Berlinem. Rzeczpospolita w świetle stosunków prusko-rosyjskich w dobie konfederacji barskiej i pierwszego rozbioru.	dr Dorota Dukwicz	dr Dorota Dukwicz	10.01.2019 -09.01.2023
2.	Spółeczno-kulturowa historia raka w Polsce po 1945 r. Instytucje - miejsca - ludzie.	dr Ewelina Szpak	dr Ewelina Szpak + onkolog psychoonkolog	28.01.2019 -27.01.2023
3.	Pralaci greckokatoliccy z Galicji wobec wyzwań Rewolucji, Restauracji i nacjonalizmu: Mychajło Harasewycz, baron de Neustern, i jego środowisko intelektualne	dr Tomasz Hen-Konarski	dr Tomasz Hen-Konarski	29.11.2019 -27.02.2023
4.	Relacje polsko-rosyjskie z perspektywy emigracji. Pola współpracy i rywalizacji na przykładzie głównych centrów emigracyjnych w latach 1939-1956.	dr Łukasz Dryblak	dr Łukasz Dryblak	29.06.2019 -27.06.2023
5.	Etnopolityka. Studia nad etnosem i rasą w Polsce, polityka i międzynarodowy obieg wiedzy 1918-1958	dr Olga Linkiewicz	dr Olga Linkiewicz	10.08.2018 -09.08.2023
6.	Idee wędrowne. Transfery pojęć w brytyjskim, francuskim i polskim wczesnym socjalizmie (1825-1848)	dr Piotr Kuligowski	dr Piotr Kuligowski	15.09.2020 -14.09.2023
7.	Dworzanin polski na dworze Jagiellonów i królów elekcyjnych. Pozycja, system wartości, wzorzec osobowy	dr hab. Bożena Czwojdrak	Bożena Czwojdrak, Piotr Węcowski IH UW Marek Ferenc IH UJ Agnieszka Januszek Dominik Kadzik IH UJ Aleksandra Skrzypietz Aleksandra Barwicka-Makula Katarzyna Kuras IH UJ Angela Sołtys	10.01.2019 -09.01.2024
8.	Stosunki polsko-brytyjskie 1937-1939	mgr Marek Rodzik	mgr Marek Rodzik	15.01.2019 -14.01.2024
GRANTY W TOKU				
9.	Dzieje unii polsko-litewskiej w latach 1492-1569. Od unii dynastycznej do realnej	dr Dominik Szulc	dr Dominik Szulc	08.10.2018 -07.05.2024
10.	Przejście płodności w Polsce międzywojennej	dr Bartosz Ogórek	dr Bartosz Ogórek, Anna Radziejewska (Gucwa)	02.07.2020- 01.07.2024

11.	Henryk Bitterfeld z Brzegu i reforma obserwancja Zakonu Braci Kaznodziejów. Edycja krytyczna i opracowanie traktatu „De formatione et reformatione Ordinis Fratrum Praedicatorum”	dr hab. prof. IH PAN Anna Zajchowska Bołtromiuk	dr hab. prof. IH PAN Anna Zajchowska-Bołtromiuk	24.07.2019- 23.07.2024 przeniesiony do IH PAN 20.11.2023
12.	Jezuici Wschodu? Sieć artystyczna zakonu bazylianów w osiemnastowiecznej Rzeczypospolitej	dr Melchior Jakubowski	dr Melchior Jakubowski dr Tomasz Panecki	15.10.2021 -14.10.2024
13.	Zniszczenia wojenne w Rzeczypospolitej w XVII wieku: analiza porównawcza zjawiska na obszarze Rusi Czerwonej i Wielkopolski w perspektywie kryzysu gospodarczego XVII wieku	dr Andrzej Gliwa	Andrzej Gliwa, Krzysztof Kossarzecki, Konrad Rzemieniecki, Jaroslav Lyseyko, Marcin Sobiech	03.11.2017 -02.11.2024
14.	Sekularyzacja Zachodu: Tacytyzm od XVI do XVIII wieku	dr Jan Waszink	dr Jan Waszink dr Anna Laskowska	30.11.2020 -29.11.2024
15.	Czechosłowacko-polskie Sieci Akademickie podczas Zimnej Wojny między wielką polityką i strategiami indywidualnymi	dr Tomáš W. Pavlíček	dr Tomáš W. Pavlíček, dr hab. prof. IH PAN Maciej Górny, dr Iwona Dadej, dr Bartosz Ogórek, Barbora Kulawiaková	15.12.2021 -14.12.2024
16.	Jakiej historii Polacy potrzebują. Dziesięć debat o historii Polski	dr hab. prof. IH PAN Adam Kożuchowski	dr hab. prof. IH PAN Adam Kożuchowski, prof. dr hab. Maciej Janowski, Andrzej Wierzbicki, Marcin Wolniewicz, Violetta „Julkowska”, Mirosław Filipowicz Tomasz Stryjek, Artur MękarSKI	11.01.2021 -10.01.2025
17.	Francuzi w hierarchii więziarskiej obozu Auschwitz-Birkenau	mgr Paulina Chrzęszcz	mgr Paulina Chrzęszcz	25.01.2022 -24.01.2025
18.	Badania procesu przemian życia codziennego młodzieży żeńskiej międzywojennego Tarnowa	mgr Marcin Wilk	mgr Marcin Wilk	25.01.2022 -24.01.2025
19.	Kultura amatorskiego pisania programów na komputery domowe w latach 80. w kontekście kapitalizmu kognitywnego	dr Patryk Wasiak	dr Patryk Wasiak	22.03.2021 -21.03.2025
20.	Polskie pojęcia społeczno-polityczne XIX i XX wieku	dr hab. prof. IH PAN Adam Kożuchowski	dr hab. prof. IH PAN Adam Kożuchowski, Marcin Jarząbek 16 wykonawców	30.06.2021 -29.06.2025

21.	Relacje polityczne między Polską a Rzeszą niemiecką w X-XII wieku	prof. dr hab. Zbigniew Dalewski	prof. dr hab. Zbigniew Dalewski	07.07.2022 -06.07.2025
22.	„Wczorajsze ofiary wojny to dzisiejsze ofiary bezrobocia:” polskich Żydówek doświadczenia pierwszej wojny światowej i wielkiego kryzysu gospodarczego	mgr Aleksandra Jakubczak-Gabay	mgr Aleksandra Jakubczak-Gabay	17.01.2023- 16.01.2026
23.	Radykalizacja społeczno-polityczna polskiej prowincji w dobie Wielkiego Kryzysu i jej następstwa. Przypadek Wielkopolski na tle porównawczym (1929-1939)	dr hab. prof. IH PAN Grzegorz Krzywiec	dr hab. prof. IH PAN Grzegorz Krzywiec, Kazhaneuskaya Marharyta, Kijek Kamil, Kowalski Michał, Moszyński Maciej	01.03.2023- 28.02.2026
24.	Dyskurs parlamentów kompozytowych w Europie ponapoleońskiej: przypadek Belgii i Polski, 1815-1848	dr Piotr Kuligowski	Dr Piotr Kuligowski, Teresa Knapowska	15.03.2023- 14.03.2026
25.	Kolonialni mieszkańcy Brazylii i Afryki Zachodniej (1640-1822): historia globalna z perspektywy sieci korespondencji	dr Agata Błoch	dr Agata Błoch, dr Joaquim de Santana Junior Clodomir	30.03.2023- 29.03.2027

GRANTY PRZYZNANE W 2023 r. (początek w 2024 r.)

1. Religia, racjonalizm i Oświecenie: badanie materiałów dotyczących stosunków polsko-holenderskich, dr Jan Waszink, drugi wykonawca – dr Anna Laskowska (umowa od 01.02.2024 r.)

dwa projekty na liście rezerwowej:

1. „Jałowa szermierka nacjonalizmów”: zwrot metodologiczny w historiografii śląskiej połowy XX wieku, mgr Oleksandr Pestrykov;
2. Potworne rzeki. Badania nad historią środowiskową powodzi nowoczesnej Europy za pomocą źródeł literackich, dr hab. Anna Barcz.

WNIOSKI ZŁOŻONE – wyniki do czerwca 2024 r.

1. Elity pogranicza. Podlascy dygnitarze, urzędnicy i działacze polityczni między Polską a Litwą (1569-1588), dr Emil Kalinowski;
2. Czarodziejskie Góry. Transnarodowe sieci medyczne, klimatologia i biznes sanatoriów przeciwgruźliczych w Europie środkowo-wschodniej, 1854-1954, dr Zachary Mazur;
3. Dowody na prawdziwość opowieści o początkach narodów (Origo Gentis) od starożytności do późnego średniowiecza, dr Antoni Grabowski;
4. Nie-Ukraińcy na rewolucyjnej Ukrainie 1917-1921: działania (trans-)narodowe wobec starcia o emancypacji i przetrwania, doc. dr hab. Gennadii Korolov;
5. Ekspertki i wytwarzanie feministycznej wiedzy w powojennej Europie Środkowo-Wschodniej (1945-1989), dr Natalia Jarska;
6. Historia społeczna Kumanów w świetle źródeł pisanych i archeologicznych oraz jej wpływ na historię dynastyczną europejskich rodów panujących, prof. dr hab. Adrian Jusupović.

4. Realizowane w ramach konkursów Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki

(NPRH)

Lp.	Tytuł grantu	Kierownik	Wykonawcy	Czas projektu
GRANTY ZAKOŃCZONE – w 2023				
1.	Protokoły posiedzeń Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej (1918-1923). Wydawnictwo źródłowe.	prof. dr hab. Marek Kornat	dr Paweł Libera, dr hab. prof. IH PAN Joanna Gierowska-Kałuża, prof. dr hab. Małgorzata Gmurczyk-Wrońska 8 osób spoza IH PAN	2015-2023
2.	Bogusław Dybaś: Na obrzeżach Rzeczypospolitej. Sejmik piltyński w latach 1617-1717 (z dziejów instytucji stanowej) - tłumaczenie na język niemiecki	-	-	2020-2023
GRANTY W TOKU				
3.	Opracowanie i wydanie Bibliografii historii Polski XIX i XX wieku. T. III: 1865-1918. Czasopisma, jednodniówki, kalendarze. Wol. 4: Emigracja i Polonia	dr hab. Stefan Gąsiorowski	Zespół Pracowni Bibliografii Retrospektywnej XIX i XX w.	2018-2024
4.	Dokumentacja dorobku historiografii w zakresie historii Polski – baza danych	prof. dr hab. Anna Gruca	Zespół Pracowni Bibliografii Bieżącej	2018-2024
5.	Rękopiśmienna mapa topograficzna Galicji Zachodniej z lat 1801-1804 (tzw. Mapa Heldensfelda) ze zbiorów Archiwum Wojennego w Wiedniu – polskie dziedzictwo kulturowe i historyczne o charakterze regionalnym w zbiorach obcych	dr Waldemar Bukowski	dr Waldemar Bukowski, prof. dr hab. Bogusław Dybaś, dr Michał Schmidt oraz 8 osób spoza IH PAN	2018-2024
6.	Patriotki jutra. Działania niepodległościowe, postawy obywatelskie i praca edukacyjna Polek we Lwowie (1863-1939) w świetle materiałów zebranych przez Muzeum Zasłużonych Polek we Lwowie oraz Ossolineum. Edycja i komentarz	dr Iwona Dadej	dr Iwona Dadej, dr hab. prof. IH PAN Katarzyna Sierakowska, dr Agnieszka Biedrzycka oraz 5 osób spoza IH PAN	2018-2024
7.	Urzednicy Wielkiego księstwa Litewskiego. Spisy: Ziemia nowogródzka i województwo nowogródzkie XV-XVIII wiek	prof. dr hab. Andrzej Rachuba	prof. dr hab. Andrzej Rachuba, dr Adam Danilczyk, dr Tomasz Jaszczółt, oraz 5 osób spoza IH PAN	2018-2024
8.	Badania w dziedzinie biografistyki historycznej – opracowanie ok. 1000 artykułów biograficznych do publikacji w PSB	prof. dr hab. Andrzej Romanowski	autorzy haseł	2020-2024
9.	Łukasz Jasiński: Sprawiedliwość i polityka. Działalność Głównej Komisji Badania Zbrodni Niemieckich/ Hitlerowskich w Polsce 1945-1989 - tłumaczenie na język niemiecki	-	-	2021-2024

10.	Hubert Wilk: Między pragmatyzmem a oczekiwaniami. Społeczeństwo, władza i samochody w Polsce 1945-1970 - tłumaczenie na język angielski	-	-	2021-2024
11.	Kartografia w służbie reform państwa epoki stanisławowskiej – krytyczne opracowanie „Geograficzno-statystycznego opisanie parafii Królestwa Polskiego” oraz map województw koronnych Karola Perthéesa	dr hab. prof. IH PAN Bogumił Szady	dr hab. prof. IH PAN Bogumił Szady, dr Waldemar Bukowski, dr Tomasz Panecki, dr Dorota Dukwicz, mgr Michał Gochna, mgr Arkadiusz Borek oraz 3 osoby spoza IHPAN	2020-2025
12.	Parlamentarzyści Wielkiego Księstwa Litewskiego 1566-1794	prof. dr hab. Andrzej Rachuba	prof. dr hab. Andrzej Rachuba, dr Adam Danilczyk i 5 osób spoza IH PAN	2020-2025
13.	Joanna Nalewajko-Kulikov: Mówić we własnym imieniu. Prasa jidyszowa a tworzenie żydowskiej tożsamości narodowej (do 1918 roku) - tłumaczenie na język angielski	-	-	2022-2025
14.	Antypolskie dyskursy w Republice Weimarskiej 1918-1933	prof. dr hab. Grzegorz Kucharczyk	prof. dr hab. Grzegorz Kucharczyk, prof. dr hab. Marek Kornat i 2 osoby spoza IH PAN	2021-2026
15.	Edycja akt sejmiku trockiego z lat 1733-1795	dr Monika Jusupović	dr Monika Jusupović, mgr Michał Gochna plus 2 osoby spoza IH PAN	2022-2026
16.	Atlas historyczny Rzeczypospolitej. Ruś Czerwona w drugiej połowie XVI wieku – przygotowanie map szczegółowych w postaci cyfrowej oraz edycja źródeł	dr hab. Andrzej Janeczek	dr hab. prof. IH PAN Bogumił Szady, dr Janusz Szyszka, mgr Tomasz Walczak, 7 osób spoza IH PAN	2022-2027
17.	Słownik historyczno-geograficzny ziem polskich w średniowieczu – nowe perspektywy	prof. dr hab. Tomasz Jurek	Zespół Słownika Hist-Geogr. i osoby spoza IH PAN	2022-2027
18.	Polscy zesłańcy postyczniowi na Syberii – interaktywny słownik biograficzny	dr hab. prof. IH PAN Mariusz Kulik	dr hab. prof. IH PAN Mariusz Kulik, dr hab. Magdalena Micińska, 7 osób spoza IH PAN	2022-2027
19.	Przewodnik po zachowanych w rozproszeniu materiałach pozostałych po Zarządzie Cywilnym Ziem Wschodnich (1919-1920)	dr hab. prof. IH PAN Joanna Gierowska-Kallaur	dr hab. prof. IH PAN Joanna Gierowska-Kallaur , 5 osób spoza IH PAN	2022-2027

GRANTY PRZYZNANE w 2023 r. (początek w 2024 r.)

Moduł Fundamenty

1. Geografia kulturowo-intelektualna dawnych ziem polskich pod zaborami 1865-1918 - cyfrowe vademecum – kierownik dr hab. prof. IH PAN Maciej Górny
2. Państwo i wspólnota narodowa w „Kronice polskiej” Wincentego Kadłubka. Wizja i recepcje – kierownik prof. dr hab. Zbigniew Dalewski

WNIOSKI ZŁOŻONE w 2023 r. – w rozpatrywaniu.
Moduł Dziedzictwo

1. Edycje późnośredniowiecznych źródeł masowych z Wielkopolski – kierownik prof. dr hab. Tomasz Jurek
2. „Entretiens” Stanisława Augusta z ambasadorem rosyjskim O.M. Stackelbergiem z lat 1777-1779, 1781 - edycja źródłowa – kierownik dr Ewa Zielińska
3. PSB 2.0 – ucyfrowienie prac nad Polskim Słownikiem Biograficznym – kierownik prof. dr hab. Andrzej Romanowski
4. Opracowanie i wydanie Bibliografii historii Polski XIX i XX wieku. T. III: 1865-1918. Sprawozdania. Wol. 6: Zabór pruski – kierownik dr Elżbieta Nowosielska
5. Dokumentacja historii polskiej demosceny – kultury twórców dem, 1985-1999 – kierownik dr Patryk Wasiak

5. Realizowane w ramach innych konkursów

Lp.	Tytuł grantu	Kierownik	Wykonawcy	Czas projektu	Instytucja
1.	Międzynarodowa wymiana stypendialna doktorantów i kadry akademickiej	dr Olga Linkiewicz	dr Olga Linkiewicz, dr Natalia Jarska	2019-2023	NAWA
2.	Atlas Historyczny Polski 2.0	-	-	2020-2023	MEiN: Społeczna odpowiedzialność nauki- Popularyzacja nauki i promocja sportu
3.	Cyfrowa infrastruktura badawcza dla humanistyki i nauk o sztuce DARIAH-PL	dr Adam Zapala	Dariusz Antkowski dr Andrzej Buczyło dr Waldemar Bukowski dr inż. Anna Fiedukowicz dr Paweł Gołdyn Piotr Jaskulski Szymon Kołakowski Tomasz Królik Tomasz Latos Grzegorz Myrda Miłosz Myrda Piotr Plebankiewicz Mariusz Ryńca dr Michał Schmidt dr hab. prof. IH PAN Bogumił Szady dr Janusz Szyszka	2020-2023	W ramach Działania 4.2 „Rozwój nowoczesnej infrastruktury badawczej sektora nauki” Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020
4.	Historia w edukacji domowej i szkolnej	-	-	2021-2023	MEiN: Społeczna odpowiedzialność nauki – Popularyzacja nauki i promocja sportu

5.	Polska historiografia Wielkiego Księstwa Litewskiego okresu międzywojennego	dr Vasil Varonin	dr Vasil Varonin	2021-2023	NAWA (Solidarni z Białorusią – Solidarni z Naukowcami 2021)
6.	Next Generation Global PhDs	dr Olga Linkiewicz	-	2021-2023	NAWA STER
7.	Tadeusz Kondracki, Grupa Ścigaczy Polskiej Marynarki Wojennej na wodach brytyjskich (1940-1945)	-	-	2021-2023	Doskonała nauka – Wsparcie monografii naukowych
8.	Marek Ney-Krwawicz, „Karność, odwaga i ostrożność, koleżeństwo i ofiarność - to naczelnne zasady”. Życie codzienne a służba żołnierzy – pracowników Komendy Głównej Armii Krajowej 1939-1944	-	-	2021-2023	Doskonała nauka – Wsparcie monografii naukowych
9.	Akta sejmikowe powiatu wołkowyskiego z lat 1569-1763	dr hab. Andrei Matsuk	dr hab. Andrei Matsuk, mgr Andrei Radaman	2022-2023	NCBiR
10.	„Warszawa poprzez wieki – od jej początków po wiek XX”. Realizacja badań naukowych w ramach Varsavianistycznego Zespołu Badawczego	dr hab. prof. IH PAN Bartosz Kaliski	Zespół utworzony na potrzeby zadania (pracownicy i osoby spoza IH PAN)	2022-2023	Zadanie zlecone MEiN
11.	Jacques Perret's Influence on Defensive Polish Architecture in the 17th Century	dr Olha Tikhonova	dr Olha Tikhonova	2022-2024	PASIFIC
12.	Mapa dla narodu. Cyfrowa edycja „Karty Dawnej Polski” Wojciecha Chrzanowskiego	dr Tomasz Panecki	dr Panecki, mgr M. Gochna, dr Wiesława Duży, dr hab. Anna Barcz, dr Wrzesińska	2022-2024	MEiN (Nauka dla Społeczeństwa)
13.	Opracowanie i udostępnienie Listy Haseł do serii uzupełniającej „Polskiego Słownika Biograficznego”	mgr Mariusz Ryńca	Zespół PSB	2022-2024	MEiN (Nauka dla Społeczeństwa)
14.	Słownik dziennikarzy, wydawców i drukarzy emigracyjnych i polonijnych w l. 1865-1918. Oprac. wstępne	dr Elżbieta Nowosielska	Zespół Pracowni Bibliografii Retrospektywnej XIX i XX w	2022-2024	MEiN (Nauka dla Społeczeństwa)
15.	Utworzenie indeksów haseł dla potrzeb „Bibliografii historii polskiej”	prof. dr hab. Anna Gruca	Zespół Pracowni Bibliografii Bieżącej	2022-2024	MEiN (Nauka dla Społeczeństwa)
16.	Wydanie monografii: Aleksander Łaniewski, Intelktualne oblicza polskiego anarchizmu przełomu XIX i XX wieku	-	IH PAN	2022-2024	Doskonała nauka – Wsparcie monografii naukowych
17.	Wydanie monografii: E. Kaczyńska, Niechciane, porzucane, naznaczone. Dzieci w modernizującej się Europie	-	IH PAN	2022-2024	Doskonała nauka – Wsparcie monografii naukowych

18.	Innowacje przeszłości. Konferencja i działania popularyzacyjne	-	-	2023-2024	Doskonała nauka II – Wsparcie konferencji
19.	Oblicza i metamorfozy imperiów rosyjskich (333 lata: 1689-2022). Realizacja badań naukowych w ramach Zespołu do badań porównawczych nad imperializmem rosyjskim	prof. dr hab. Andrzej Nowak	Zespół Pracowni Historii Europy Wschodniej i Studiów nad Imperiami XIX i XX wieku	2023-2027	Zadanie zlecone MEiN
20.	Encyklopedia komunizmu w Polsce. Władza i społeczeństwo polskie w realiach systemu totalitarnego w XX w.	prof. dr hab. Marek Kornat	Zespół Pracowni Dziejów Dyplomacji i Systemów Totalitarnych	2023-2028	Zadanie zlecone MEiN

**WNIOSKI ZŁOŻONE w 2023:
grant europejski**

1. Past For The Future. Facing The Challenges Of Digitizing History Of Europe (WIDERA-TWINNING) – został zakwalifikowany do realizacji, ale nie wystarczyło na niego funduszy.

IV

Promowanie i upowszechnianie działalności naukowej

W 2023 roku Instytut Historii PAN, podobnie jak w latach ubiegłych, prezentował działalność wydawniczą Instytutu i promował wydawane przez siebie czasopisma i książki. W dniach 30 listopada – 3 grudnia Instytut wziął udział w Targach Książki Historycznej, odbywających się już cyklicznie w Arkadach Kubickiego Zamku Królewskiego w Warszawie. XXXI edycja Targów była forum popularyzacji literatury historycznej, a także okazją do spotkań z wydawcami i autorami oraz do udanych zakupów. W ramach programu wydarzeń towarzyszących Targom odbyły się panele dyskusyjne, seminaria i spotkania autorskie, m.in. na stoisku Instytutu autorzy spotykali się z czytelnikami i podpisywali swoje książki: Dorota Dukwicz, *Na drodze do pierwszego rozbioru. Rosja i Prusy wobec Rzeczypospolitej w latach 1768–1771* (Instytut Historii PAN, Warszawa 2022; publikacja dofinansowana z grantu NCN); Tadeusz Kondracki, *Grupa Ścigaczy Polskiej Marynarki Wojennej na wodach brytyjskich (1940–1945)* (Instytut Historii PAN, Warszawa 2023; publikacja wydana w ramach grantu z programu Doskonała Nauka); Michał Studniarek, *Robinsonowie. Ludzie ukrywający się w gruzach Warszawy po upadku powstania w 1944 roku* (Instytut Historii PAN, Warszawa 2022; publikacja sfinansowana ze środków Ministra Edukacji i Nauki RP).

Publikacje Instytutu były zgłaszane do konkursów branżowych i nie pozostały niezauważone. W konkursie im. Hanny Szwankowskiej edycji 2020–2022 Dyplomem Honorowym „Varsaviana Roku” została wyróżniona Marta Kuc-Czerep za książkę *Niemieckojęzyczni mieszkańcy Warszawy. Droga do obywatelstwa w osiemnastowiecznej Rzeczypospolitej* (Instytut Historii PAN, Warszawa 2020), natomiast w edycji 2022/2023 Michał Studniarek za wspomnianą wyżej monografię *Robinsonowie. Ludzie ukrywający się w gruzach Warszawy po upadku powstania w 1944 roku*. Ta ostatnia została również doceniona przez jury Nagrody im. Tomasza Strzembosza i autor został jednym z dwóch laureatów tejże nagrody za rok 2023. Nagrodę Klio III stopnia w kategorii monografii naukowych odebrała zaś Dorota Dukwicz za wspomnianą książkę *Na drodze do pierwszego rozbioru. Rosja i Prusy wobec Rzeczypospolitej w latach 1768–1771*. Nagrodę im. Stefana Krzysztofa Kuczyńskiego, II stopnia w kategorii „Książki z zakresu źródłoznawstwa i nauk pomocniczych historii” otrzymał natomiast Tomasz Związek za *Krajobrazy szesnastowiecznej Polski. Las – ziemia – woda – ruda darniowa. Powiat kaliski i Wielkopolska w tle* (Instytut Historii PAN, Warszawa 2022). W grudniu 2023 roku Andrzej Romanowski, redaktor naczelny, wraz z Zespołem „Polskiego Słownika Biograficznego”, za zeszyty nr 220–223 (Toeplitz Teodor – Trembecki Onufry), zostali w Krakowie wyróżnieni nagrodą główną w konkursie na najlepsze dzieła o charakterze biograficznym „Portrety 2022 i 2023”, organizowanym przez miesięcznik społeczno-kulturalny „Kraków i Świat”.

W ubiegłym roku Instytut Historii PAN upowszechniał działalność naukową kontynuując prowadzenie Konwersatoriów im. Tadeusza Manteuffla, przeznaczonych dla nauczycieli szkół podstawowych i średnich. Podczas tych spotkań pracownicy naukowci przedstawili najnowsze wyniki badań dotyczących wybranych tematów oraz zaproponowali źródła, które mogły zostać wykorzystane przez nauczycieli w czasie lekcji. Ponadto udostępniona została literatura specjalistyczna (PDF-y oraz bibliografia). Konwersatoria prowadzono dzięki trzyletniemu projektowi „Historia w edukacji domowej i szkolnej”, realizowanemu w ramach programu „Społeczna Odpowiedzialność nauki – Popularyzacja nauki i promocja sportu”.

W listopadzie 2023 roku, w ramach zorganizowanej przez Instytut w swojej siedzibie na Rynku Starego Miasta w Warszawie konferencji jubileuszowej z okazji 70-lecia Instytutu Historii PAN, poprzez referaty i dyskusje prezentowane były badania historyczne, prowadzone dawniej i współcześnie (konferencja dotowana z programu grantowego Doskonała Nauka). Przedstawiono także publikację poświęconą dziejom jednej z serii wydawniczych Instytutu, pt. *Atlas historyczny Polski. Ludzie, koncepcje, realizacje*, red. Marek Słoń, Bogumił Szady (Instytut Historii PAN, Warszawa 2023).

Instytut Historii PAN zyskiwał tradycyjnie prezentację swoich publikacji poprzez recenzje, w tym w czasopismach naukowych. Wydawnictwa Instytutu są nieprzerwanie promowane poprzez strony internetowe (nowości wydawnicze na stronie własnej Instytutu, księgarnia internetowa, Facebook), czasopisma zaś poprzez strony internetowe poszczególnych tytułów, obecność w repozytoriach (RCIN, APCz) oraz w bazach referencyjnych.

Konferencje organizowane lub współorganizowane przez IH PAN w 2023 r.

1. „Remapping Decisions. Governmental Decisions in Early Modern Diplomatic Relations between the Ottoman Empire and Europe” (Institute for Habsburg and Balkan Studies of the Austrian Academy of Sciences, IH PAN, Stacja Naukowa PAN w Wiedniu, University of Klagenfurt) – Wiedeń 27-28.04.2023 r.
2. „Wspólnoty lokalne i nowe elity w monarchii austro-węgierskiej” (Instytut Sławistyki Zachodniej i Południowej UW, IH PAN, Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie) – Warszawa 12-13.06.2023 r.
3. „Kobieta w Wielkim Księstwie Litewskim” (Komisja Lituanistyczna przy KNH PAN, IH PAN, Wydział Historii Uniwersytetu Warszawskiego, Katedra Historii Ustroju i Prawa Polskiego Uniwersytetu Warszawskiego) – Warszawa i online 26-27.09.2023 r.
4. „Agency of Concepts in Interface Regions: Asymmetries, Asynchronities, and Discontinuities” (IH PAN, Niemiecki Instytut Historyczny, Uniwersytet Warszawski) – Warszawa 28-30.09.2023 r.
5. „Skąd się bierze miasto? Procesy miastotwórcze w Warszawie od XIV do XXI wieku. Różnorodność – podobieństwa – konteksty” (IH PAN, Muzeum Warszawy) – Warszawa 23-25.10.2023 r.
6. „Spoiwa • sploty • konfrontacje. Relacje kulturowe w Europie Środkowej na przestrzeni dziejów” (Polsko-Słowacka Komisja Historyków przy IH PAN oraz Słowackiej Akademii Nauk, Muzeum Śląskie w Katowicach) – Katowice 7-9.11.2023 r.
7. „Innowacje przeszłości 70 lat historiografii polskiej” (IH PAN) – Warszawa 22-24.11.2023 r.

V

Działalność wydawnicza w 2023 r.

ogółem wydane		z tego								
		wydawnictwa zwarłe		wydawnictwa ciągłe					Pozostałe	
				w tym <i>czasopisma: drukowane</i>		wyłącznie w wersji elektronicznej	Inne wydawnictwa ciągłe			
liczba tytułów	nakład w egz.	liczba tytułów	nakład w egz.	liczba tytułów	nakład w egz.	liczba tytułów	liczba tytułów	nakład w egz.	liczba tytułów	nakład w egz.
36	9730	19	3750	14	3980	1	2	2000	–	–

Czasopisma udostępniane na platformach cyfrowych:

Acta Poloniae Historica (indeksowane w Scopus) – RCIN: Repozytorium Cyfrowe Instytutów Naukowych; APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Dzieje Najnowsze – RCIN: Repozytorium Cyfrowe Instytutów Naukowych; APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Gdański Notatnik Historyczny – APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma

Klio Polska. Studia i materiały z dziejów historiografii polskiej XIX–XX wieku – APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Kwartalnik Historyczny – RCIN: Repozytorium Cyfrowe Instytutów Naukowych; APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Legatio. The Journal for Renaissance and Early Modern Diplomatic Studies – APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Odrodzenie i Reformacja w Polsce – RCIN: Repozytorium Cyfrowe Instytutów Naukowych; APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Polska 1944/45-1989. Studia i materiały – APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; BazHum: Czasopisma humanistyczne i społeczne; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Rocznik Lituanistyczny – APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych – APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; BazHum: Czasopisma humanistyczne i społeczne; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Roczniki Historyczne – APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; BazHum: Czasopisma humanistyczne i społeczne; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Studia Geohistorica – APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej – RCIN: Repozytorium Cyfrowe Instytutów Naukowych; APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Studia Źródłoznawcze – RCIN: Repozytorium Cyfrowe Instytutów Naukowych; APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; BazHum: Czasopisma humanistyczne i społeczne; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

VI

Współpraca naukowa z zagranicą w 2023 r.

Z uwagi na mniejszą liczbę wspólnych projektów badawczych w ramach porozumień o współpracy naukowej między PAN a innymi akademiami (czeską i litewską) wymiana osobowa w ramach umów międzyakademijnych realizowanych za pośrednictwem Polskiej Akademii Nauk była ograniczona – IH PAN odwiedziło czterech naukowców, a za granicę wyjechało dziesięciu pracowników. Znacznie mniej osób skorzystało też z wyjazdów na podstawie bezpośrednich umów międzyinstytutowych – tylko jeden pracownik, a przyjechało pięć osób. Postępująca niekorzystna sytuacja ekonomiczna sprawia, że większość kwerend krajowych i zagranicznych jest realizowana ze środków indywidualnych projektów badawczych zamiast z dotacji bazowej. Z tego powodu niska jest również m.in. liczba organizowanych konferencji, odbyły się głównie te dofinansowane ze środków zewnętrznych (DUN oraz grantowe).

Konferencje przygotowane w 2023 roku miały charakter stacjonarny lub hybrydowy. Instytut był jak co roku współorganizatorem cyklicznej konferencji międzynarodowej o charakterze dwustronnym – XXXII spotkania Komisji Lituanistycznej pt. „Kobieta w Wielkim Księstwie Litewskim” oraz dziewiątej konferencji w ramach cyklu Splendid Encounters: „Remapping Decisions. Governmental Decisions in Early Modern Diplomatic Relations between the Ottoman Empire and Europe”, zorganizowanej w Wiedniu z Institute for Habsburg and Balkan Studies of the Austrian Academy of Sciences, Stacją Naukową PAN w Wiedniu i University of Klagenfurt. Z jednostkami krajowymi przygotowano konferencję pt. „Agency of Concepts in Interface Regions: Asymmetries, Asynchronities, and Discontinuities” – z Niemieckim Instytutem Historycznym oraz Uniwersytetem Warszawskim. Z kolei w ramach Polsko-Słowackiej Komisji Historyków wspólnie z Muzeum Śląskim w Katowicach zorganizowano konferencję „Spoiwa • sploty • konfrontacje. Relacje kulturowe w Europie Środkowej na przestrzeni dziejów”. Konferencje krajowe również zostały przygotowane we współpracy z innymi jednostkami naukowymi: „Wspólnoty lokalne i nowe elity w monarchii austro-węgierskiej” – wspólnie z Niemieckim Instytutem Historycznym oraz Instytutem Sławistyki Zachodniej i Południowej Uniwersytetu Warszawskiego; „Od informacji do inspiracji. Słowniki biograficzne uczonych i studentów w nauce i historiografii” z Polską Akademią Umiejętności; „Skąd się bierze miasto? Procesy miastotwórcze w Warszawie od XIV do XXI wieku. Różnorodność – podobieństwa – konteksty” – z Muzeum Warszawy.

W zakresie instytucjonalnych form współpracy IH PAN posiada podpisane (w większości na czas nieokreślony) umowy i porozumienia o współpracy naukowej z 8 jednostkami

zagranicznymi. Z uwagi na wojnę w Ukrainie współpraca z Ukrainą, Rosją i Białorusią pozostaje zawieszona.

Pracownicy Instytutu uczestniczyli również w międzynarodowych konferencjach za granicą bądź wygłaszali wykłady w różnych ośrodkach często o międzynarodowym prestiżu, głównie w formie on-line (m.in. w: Parkes Institute for Jewish Non-Jewish Relations (Wielka Brytania), University of Lisbon, Ludwig-Maximilians-Universität München Historicum, Chorwackiej Akademii Nauk, Institute of World Politics (Washington, D.C.), Arizona State University, University College London: School of Slavonic and Eastern European Studies, PAN Stacji Naukowej w Wiedniu, Instytucie Polskim w Wiedniu, Bibliotece Polskiej w Paryżu, Oxford Center for Byzantine Research, Institut für Kunstgeschichte der Ludwig-Maximilians-Universität München, Leiden University, The Assemani Seminar for Eastern Catholic History (Niemcy), Український Католицький Університет (Lwów), Universidade Federal de Sergipe (Brazylia), University College London: Institute of Advanced Studies, Lehrstuhl für Slavische Kultur- und Literaturwissenschaft der Universität Regensburg, Rachel Carson Center for Environment and Society - Ludwig-Maximilians-Universität München).

Rok 2023 był przełomowy dla rozwoju grantowej współpracy zagranicznej, ponieważ udało się złożyć pierwszy wspólny wniosek instytutowy w ramach programu Horizon Europe – w kategorii Coordination and Support Action, w którym IH PAN pełnić ma funkcję koordynatora. Projekt pt. „Past For The Future. Facing The Challenges Of Digitizing History Of Europe (WIDERA-TWINNING)” został zakwalifikowany do realizacji, ale nie wystarczyło na niego funduszy. Wniosek zostanie najprawdopodobniej powtórzony w następnym naborze. Partnerami IH PAN są: Institut für Osteuropäische Geschichte Universität Wien oraz Venice Centre for Digital and Public Humanities of the Ca' Foscari University of Venice. Z badaczami z tych ośrodków IH PAN współpracował już wcześniej przy innych projektach i przedsięwzięciach naukowych. W końcu 2023 roku rozpoczęły się też prace nad drugą aplikacją w ramach Horizon Europe – w kategorii Research and Innovation, w której IH PAN jest jednym z dwunastu konsorcjantów.

VII

Nagrody i wyróżnienia, jakimi zostali uhonorowani pracownicy IH PAN w 2023 r.

Nazwa/rodzaj nagrody	Za co przyznana	Przez kogo przyznana	Komu przyznana
Muzealna Książka Roku 2023, nagroda w kategorii wydawnictwa naukowe	za książkę pt. „Privilegia Casimiriana. Przywileje króla Kazimierza IV Jagiellończyka dla Gdańska z okresu wojny trzynastoletniej”	Narodowy Instytut Muzeów	GRULKOWSKI Marcin
Wyróżnienie w Konkursie im. Hanny Szwanckowskiej	za książkę pt. „Niemieckojęzyczni mieszkańcy Warszawy. Droga do obywatelstwa w osiemnastowiecznej Rzeczypospolitej”	Towarzystwo Miłośników Historii, Biblioteka Publiczna m. st. Warszawy	KUC-CZEREPA Marta
Medal 100-lecia Odzyskania	za działalność na rzecz upamiętnienia stulecia odzyskania	Prezes Rady Ministrów	ŁASZKIEWICZ Tomasz

Niepodległości	niepodległości Polski		
Nagroda Historyczna „Polityki”	za książkę pt. „Odzyskany Śmietnik. Jak radziliśmy sobie z niepodległością w II Rzeczypospolitej”	Kapituła Nagród Historycznych „Polityki”	MĘDRZECKI Włodzimierz
Nagroda Instytutu De Republica	za całokształt dorobku naukowego w humanistyce	Instytut De Republica	NOWAK Andrzej
Złoty Medal „Zasłużony dla Nauki Polskiej Sapientia et Veritas”	za wybitne osiągnięcia w zakresie działalności naukowej	Ministerstwo Edukacji i Nauki	NOWAK Andrzej
Srebrny Krzyż Zasługi	za zasługi w dokumentowaniu prawdy o najnowszej historii Polski	Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej	WOLSZA Tadeusz
Medal okolicznościowy z okazji 550. rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika	za wkład w pielęgnowanie dziedzictwa kopernikańskiego	Prezydent Miasta Torunia, Przewodniczący Rady Miasta Torunia	DYBAŚ Bogusław
Medal Stulecia Towarzystwa Miłośników Torunia	za wkład w tworzenie dorobku Towarzystwa Miłośników Torunia	Towarzystwo Miłośników Torunia	DYBAŚ Bogusław
Internetowa Mapa Roku im. Krzysztofa Buczkowskiego w kategorii projektów naukowych lub badawczo-rozwojowych	za aplikację „Rejestry poborowe ziem polskich Korony w drugiej połowie XVI wieku” [https://atlas.ihpan.edu.pl/rejestry-poborowe/]	Stowarzyszenie Kartografów Polskich	PANECKI Tomasz
Internetowa Mapa Roku im. Krzysztofa Buczkowskiego w kategorii projektów naukowych lub badawczo-rozwojowych	za aplikację „Rejestry poborowe ziem polskich Korony w drugiej połowie XVI wieku” [https://atlas.ihpan.edu.pl/rejestry-poborowe/]	Stowarzyszenie Kartografów Polskich	SŁOMSKI Michał
Honourable mention	za artykuł naukowy (współautorstwo)	Polish Studies Group British Association for Slavonic & East European Studies	JARSKA Natalia
Nagroda Rektora Uniwersytetu Warszawskiego	za najlepszą publikację akademicką w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych – „Region czy regiony? Ziemia Zachodnie i Północne 1945-1989”	Fundacja Historia i Kultura	BYKOWSKA Sylwia
Medal Prezydenta Miasta Gdańska	za szczególne zasługi w tworzeniu kompendium wiedzy o Gdańsku, prace na rzecz rozwoju i rozpowszechniania wiedzy o mieście, w uznaniu dotychczasowych dokonań na rzecz mieszkańek i mieszkańców Gdańska	Prezydent Miasta Gdańska	BYKOWSKA Sylwia
Laureat Konkursu Polskiego Towarzystwa Badań nad Filmem i Mediami	w kategorii najlepsza książka 2022 roku: Filiciak M., Wasiak P. „Weź pan Rambo! Społeczna historia magnetowidów w Polsce”	Polskie Towarzystwo Badań nad Filmem i Mediami	WASIAK Patryk
Stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego	dla wybitnego młodego naukowca 2020-2023	Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego	KULIGOWSKI Piotr
Internetowa Mapa Roku im. Krzysztofa Buczkowskiego w kategorii projektów naukowych lub badawczo-rozwojowych	za aplikację „Rejestry poborowe ziem polskich Korony w drugiej połowie XVI wieku” [https://atlas.ihpan.edu.pl/rejestry-poborowe/]	Stowarzyszenie Kartografów Polskich	WRZESIŃSKA Aniela

Nagroda „Rocznika Lituanistycznego” za rok 2022	za całokształt twórczości, zwłaszcza za wnikliwe prace ukazujące życie polityczne Wielkiego Księstwa Litewskiego epoki saskiej	„Rocznik Lituanistyczny” i Fundacja Trzy Trąby	MATSUK Andrei
Nagroda „Przeglądu Wschodniego” w kategorii „Dziela Zagraniczne”	za książkę „Павятовыя соймкі ў сацыяльна-палітычным жыцці Вялікага Княства Літоўскага (1697-1764 гг.)”	„Przegląd Wschodni”	MATSUK Andrei
Nagroda „Przeglądu Wschodniego” (Nagroda Specjalna)	za całokształt badań, pracy i twórczości naukowej	„Przegląd Wschodni”	KOŁODZIEJCZYK Dariusz
Best Full Paper	za najlepszy pełny referat na konferencji FORTMED 2023, która odbyła się w Pizie	FORTMED	TIKHONOVA Olha
Nagroda Klio III stopnia w kategorii monografii naukowych	za książkę pt. „Na drodze do pierwszego rozbioru. Rosja i Prusy wobec Rzeczypospolitej w latach 1768-1771”	Porozumienie Wydawców Książki Historycznej, Fundacja Historia i Kultura	DUKWICZ Dorota
Nagroda główna w konkursie „Portrety 2022 i 2023”, organizowanym przez miesięcznik „Kraków i Świat”	za najlepsze dzieło o charakterze biograficznym (zeszyty 220-223 PSB)	Fundacja Świat ma Sens	ROMANOWSKI Andrzej wraz z Zespołem PSB

Warszawa, 26 marca 2024 r.

Dyrektor
Instytutu Historii PAN
Prof. dr hab. Maciej Janowski